

A

Achillova šľacha

Symbolický význam: duševný elán, pokrok, vzostup; najsilnejší väz tela, na ktorom je zavesené členkové svalstvo; klasická slabina: zraniteľnosť (Achilles bol držaný za pätu, keď bol ponorený do rieky nesmrteľnosti, takže zostala zraniteľná).

Úloha/téma: pomáhať na nohy, umožňovať pokrok a vzostup.

Základný princíp: Merkúr-Urán.

anus/konečníkový otvor

Symbolický význam: vchod do dolného sveta a východ z neho, zadný východ, výfuk; priechod medzi vnútorným a vonkajším svetom.

Úloha/téma: strážiť východ, strážca posledného prahu (zvierac je ale možné kontrolovať až od análnej fázy); starať sa o čistý záver, lúčiť sa; ventil na vypúšťanie agresívneho tlaku za ním (*šírenie zápachu*); formuje prvý produkt, prvý dar dieťaťa svetu.

Základný princíp: Pluto.

aorta

Symbolický význam: hlavná (dopravná) cesta prúdu života, bdenie a prítomnosť pre vonkajší svet.

Úloha/téma: transport energie zo stredu na perifériu, energetické spojenie hornej a dolnej časti, pomocný motor na udržiavanie rovnomerného spádu krvného tlaku (funkcia veterinára).

Základný princíp: Slnko-Merkúr.

appendix

pozri slepé črevo/červovitý príviesok

atlas

(prvý krčný stavec, pozri aj axis a krčná chrbtica)

Symbolický význam: točňa lebky.

Úloha/téma: niesť ťarchu nebeskej klenby

(mýtus o obrovi Atlasovi, ktorý za trest nesie na svojich pleciach nebeskú klenbu); pohyblivosť v zmysle majáka otvoreného na všetky strany; umožňovať prehľad a rozhľad, garantovať prezieravosť; zodpovednosť.

Základný princíp: Saturn (niesť ťarchu), Merkúr (točňa).

axis

(druhý krčný stavec)

Symbolický význam: vrchol svetovej osi; os, okolo ktorej sa všetko točí.

Úloha/téma: umožňovať pohyblivosť a vedenie.

Základný princíp: Merkúr-Jupiter.

B

bedrá/bedrové kĺby

Symbolický význam: vykročiť, robiť prvé kroky, pokrok; akčný rádius, dosah.

Úloha/téma: základňa vykročenia; domov našich krokov, pokroky a vzostupy v malom i vo veľkom, v dobrom aj v zlom; základňa vonkajších i vnútorných ciest; vykračovanie (preháňanie, netaktnosti); starať sa o to, aby všetko šlo ako po masle.

Základný princíp: Jupiter.

bedrovník

pozri tenké črevo

bedrový stavec

(pozri aj chrbtica)

Symbolický význam: niesť (znášať) hlavnú ťarchu života; dvojité zaťaženie: stabilita a pohyblivosť, čo zdôrazňuje zároveň aspekt *stavca* a tému *síľpu*; problémová zóna svetovej osi (viac ako 95 % všetkých herníí disku/ vyskočených platničiek je v tejto oblasti), kde sa manifestujú konflikty medzi dolnými impulzmi z panvy (pudy) a hornými impulzmi (srdce, hlava).

Úloha/téma: niešť a znášať: niešť váhu a (existenčnú) zodpovednosť, vziať na seba svoj kríž; niešť trup životom; spojenie posvätej základne (os sacrum = posvätné vnútro) s životnou osou.

Základný princíp: Saturn-Pluto.

bérce/lýtka

Symbolický význam: elán; pružnosť, elasticita; spontánnosť („vždy pripravený niečo urobiť“); trezor emocionálnych premršteností; spojenie členkových svalov pomocou → Achillovej šľachy s päťou; lýtkové svaly spájajú pomocou najsilnejšieho väzu s najchúlostivejším miestom (hadie uštipnutie, Achilles).

Úloha/téma: dosiahnuť (správny) elán, prejaviteľ akcieschopnosť; vyjadriť nepriznané preťaženie; spôsobiť (náhle) zmeny; hromadiť emócie.

Základný princíp: Urán-Mars.

bok, ľavý

Symbolický význam: ženská citová strana (jin).

Úloha/téma: vnímavá, senzibilná strana, prijímajúca ruka, ktorá sa formuje do misky.

Základný princíp: Mesiac.

bok, pravý

Symbolický význam: mužská vôľová strana (jang).

Úloha/téma: presadzovanie sa; sila: meč moci sa užíva právom; zaťatá pravá päsť ukazuje vôľu k moci; strana rokovania a dávania v protiklade k ľavej prijímajúcej strane; racionálna aktivita.

Základný princíp: Slnko.

brada

Symbolický význam: vôľa (sila vôle), schopnosť presadiť sa, cieľavedomosť (briadka zdôrazňuje u muža tieto aspekty → fúzy).

Úloha/téma: presadzovanie sa, sebauplatnenie.

Základný princíp: Mars-Saturn.

bránica

(diaphragma)

Symbolický význam: mech (pľúc), hranica (medzi horným a dolným svetom), (predtým:) sídlo duše; domov dychu.

Úloha/téma: vykonávací orgán rytmu; oddelenie od hornej mužskej (vzduch) a spodnej ženskej polovice tela (voda, tráviace šťavy); sprostredkovanie kontaktu medzi anima a animus.

Základný princíp: Merkúr (spojenie)-Slnko (centrum)-Mesiac (spoluzachvievanie).

brucho

Symbolický význam: pocit, inštinkt (brušný pocit); pôžitok; jaskyňa pôvodu, sídlo detských pocitov; pupok sveta, stred; miesto (pôvodného) zaopatrenia, „vykrmenie“; v skoršej dobe bolo chránené medzi končatinami (u štvornožcov je obrátené k zemi), dnes je to sebaisto (pred sebou) nosené blahobytné brucho.

Úloha/téma: chrániť, skrývať, tráviť; výraz existenčných úzkostí /ohrození, zásobáreň; výraz dôvery v materiálnu budúcnosť.

Základný princíp: Mesiac.

brušná dutina

Symbolický význam: bezpečie, ťažisko, domov orgánov.

Úloha/téma: dutina pre vnútornosti: teplo, ochrana; poskytnúť orgánom domov.

Základný princíp: Mesiac.

brušná stena

Symbolický význam: ochrana; vonkajší ochranný povlak vaku s mäkkými časťami (vnútorných orgánov).

Úloha/téma: krytie brušnej dutiny, ochrana (ochranný plášť) brušných orgánov, kryje prednú stranu, ktorá tým, že ľudia začali chodiť vzpriamene, je od tej doby zraniteľná; miesto hromadenia tuku medzi vonkajšou kožou a svalovou vrstvou.

Základný princíp: Saturn, Mesiac.

brzlík/týmus

(thymus)

Symbolický význam: obranné a školiace centrum vlastných armád pre vlastnú vnútornú obranu; vývoj imunity; báza, kde vznikajú T(hymus)-lymfocyty; (miesto) zrenia osobnosti (spoznať vlastnú, obmedziť cudziu); zvýšenie životnej energie (gorily sa pred bojom udierajú na miesto, kde majú týmus, opäť aj kineziológovia), dôvera v Boha, ktorá je v detstve výrazná, ak je týmus ešte plne aktívny; v priebehu života sa týmus čoraz viac znižuje, príp. hrubne.

Úloha/téma: učí odhaľovať nepriateľov a atakovať ich; vnútorná sebaobrana.

Základný princíp: Mars-Slnko-Jupiter.

C

cievy (krvné)

(pozri aj tepny a žily)

Symbolický význam: cesty, ktorými sa dopravuje životná sila, energetické cesty; sprostredkovanie, komunikácia.

Úloha/téma: dodávať, živiť, zásobovať a odpratávať, transportovať a odtransportovať.

Základný princíp: Slnko/Mars-Merkúr.

Č

čakry

(7 nadradených energetických centier pozdĺž chrbtice; rôzne podcentrá, napr. v rukách a v nohách)

Symbolický význam: spojenie s kozmom.

Úloha/téma: koordinácia ľudského vývoja na jemnomotnej úrovni; príjem kozmickej energie (prana = životná sila).

Základný princíp: Neptún-Slnko.

čelná dutina

pozri vedľajšie dutiny

čelo

Symbolický význam: konfrontácia (lat. frons = čelo), „niekomu čeliť“, „chcieť hlavou preraziť múr“; presadzovať sa; duchovná sila (mysliteľské čelo: čelo smerujúce dozadu).

Úloha/téma: riadiť, konfrontovať, ísť napred; štít, za ktorým sa odohráva myslenie.

Základný princíp: Mars (front)-Urán (poťah oblohy).

čelustná dutina

(pozri aj vedľajšie dutiny)

Symbolický význam: ľahkosť a vzdušnosť hlavy; formativný prvok.

Úloha/téma: odľahčovať hlavu; zjemnenie tvrdej, pevnej kostnej štruktúry; prvok vzduchu previesť na prvok zeme; prispieť k tomu, aby človek hlavu nosil ľahšie (aby pre neho bola znesiteľnejšia); iba ľahkosť bytia nám umožňuje spieť s radostnou myslou do vyšších duchovných úrovní (pre antropozofov je čelustná dutina spojená so sídlom vedomia); zvlhčovanie a zahrievanie vdychovaného vzduchu ako príprava komunikácie s vonkajším svetom; rezonančná doska pre hlas (nazálny hlas, ak sú dutiny, príp. nos plné); formovanie individuálnej tváre.

Základný princíp: Urán.

červovitý privesok

(apendix)

pozri slepé črevo, hrubé črevo

členkový klb

Symbolický význam: základ mäkkého, pružného pohybu; pôvod vzpriamenia na zadné nohy; základ odrazu („chystať sa na niečo“).

Úloha/téma: umožňuje ohýbanie nohy pri chôdzi a tým plynulý postup vpred; možnosť vztýčiť sa: skok na úroveň bohov; pružnosť.

Základný princíp: Urán.

črevo

(pozri aj hrubé črevo, tenké črevo)

Symbolický význam: labyrintický systém v tele na spracovávanie hmotných dojmov (v protiklade k mozgovému labyrintu v hlave na spracovávanie nehmotných dojmov).

Úloha/téma: prijímanie, rozkladanie a asimilácia (prispôsobenie) hmotného sveta ako predpoklad jeho premeny na tkanivo a energiu vlastnú telu; schopnosť z toho niečo vytvoriť pre seba; prijímať to, čo je pre život dôležité, vylučovať všetko prebytočné.

Základný princíp: Merkúr (tenké črevo), Pluto (hrubé črevo).

D

dlane

Symbolický význam: poctivosť, otvorenosť; miska potrebnosti.

Úloha/téma: liečiť: rukami liečiť a udeľovať požehnanie; výraz; komunikácia idúca od srdca; mapa života v čiarach na ruke.

Základný princíp: Merkúr-Mesiac (mapa duše).

dolná čeľusť

Symbolický význam: skladisko zbraní, pohyblivý domov a základňa našich spodných zbraní (zubov); ako základňa brady je výrazom vôle (vôľa k moci) a presadzovania (sily uplatnenej na presadzovanie).

Úloha/téma: pomocou nej môžeme hrýzť: „niečo si odhryznúť“, „prehrýzť sa“; umožňuje hryzenie a tým trávenie; držať, čo sme chytili, jej pomocou definitívne sklapne pasca.

Základný princíp: Mars-Saturn.

dráždec

(klitoris)

Symbolický význam: rozkoš, senzibilita, *príjemné vzrušenie erotiky.*

Úloha/téma: dráždiť a vydrážďovať; základ klitorisového orgazmu, „penis“ ženy (aj vývojovo).

Základný princíp: Venuša-Mars.

dúhovka

pozri íris

dvanástnik

pozri tenké črevo

Ď

d'asno

Symbolický význam: kolíska zbraní, lôžko zubov; prvotná dôvera.

Úloha/téma: zabezpečovať oporu a zásobovanie; regenerácia nástrojov agresie.

Základný princíp: Mesiac.

E

elektrolyty

pozri soľ

erotogénne zóny

(klitoris, pysky ohanbia, žalúď, zadná časť penisu, prsné bradavky, ohanbie, krk, vnútorné strany stehien a paží)

Symbolický význam: rozkoš; miesta erotických hier, záhrady rozkoše tela, plochy dráždenia.

Úloha/téma: poskytovať rozkoš, *pripravovať rozmnožovanie.*

Základný princíp: Venuša.

F

fúzy

Symbolický význam: rázovitosť, prales (mužskej) tváre (barbar je fúzaty); mužnosť; neoholené fúzy sa stávajú úkrytom.

Úloha/téma: prezrádza styk s vnútorným barbarom: skultivovať ich (prales úplne

vykoreniť) alebo ukazovať, alebo pristrihnúť na úzku „Leninovu briadku“; skrývať prvky, ktoré sú výraznými symbolmi, napr. zmyselné (nadzmyselné) pery, ustupujúcu alebo veľmi pregnantnú bradu; (pseudo) mužnosť: námornícke fúzy, fúzy; fúzy hippies; zdôraznenie moci a autority: briadka („kozia briadka riadiaceho učiteľa“); robiť dojem, starostlivosť o imidž: brada, riedky typ s (prácne pestovanými) trojdňovými fúzami.

Základný princíp: Mars-Venuša.

G

gangliá

(nervové uzliny)

Symbolický význam: lokálne komunikačné uzly.

Úloha/téma: zbierať na mieste informácie, spájať ich a posilať ďalej podľa princípu „všetko alebo nič“.

Základný princíp: Merkúr-Urán.

H

hlas

Symbolický význam: vyjadrovanie hlasu (nálady); komunikácia.

Úloha/téma: artikulácia, tvorenie reči; vyjadrovanie informácií a citov (hlasová poloha [nálada]).

Základný princíp: Merkúr (sprostredkovanie), Mesiac (nálada), Slnko (výraz vlastného ja).

hlasivky

Symbolický význam: vyjadrovanie; struny, ktoré (v sebe) rozoznievame a ktoré nás rozoznievajú.

Úloha/téma: artikulácia, tvorenie reči; verbálny výraz, komunikácia.

Základný princíp: Merkúr-Venuša.

hlava

Symbolický význam: hlavné mesto tela, *hlavná* vec, osobná zemeguľa mikrokozmu, najvyššia inštancia telesných inštitúcií (tiež zvonka na najvyššom mieste), protipól tela (hore – dole); domov rozumu a myslenia: „jasná hlava“, „brilantná hlava“, „zachovať chladnú hlavu“, „niekomu popliesť hlavu“; ako človeku sedí na ramenách (chladná) hlava, to určuje krk a niekedy (horúce) srdce; výraz (seba samého); arogancia: „vykračovať si so vztýčenou hlavou“, nadutosť (kedysi sa pokladalo za nezdvorilé hľadať *vyššie postaveným* osobám smelo do tváre; práve držanie hlavy prezrádza človeka, ktorý je *úprimný*; mierne sklonená hlava prosí o zhovievavosť a miernosť, vlichotuje sa.

Úloha/téma: výraz nálady: „zvesiť hlavu“, „strčiť hlavu do piesku“, „stiahnuť hlavu medzi ramená“, „schýliť hlavu“; (seba)presadzovanie: „udržať vztýčenú hlavu“, „hlavu hore!“, „nedat sa“; presadenie: „presadiť vlastnú hlavu“, „mať vlastnú hlavu“, „niekomu prerásť cez hlavu“, „udrieť niekoho do hlavy“, „niekomu umývať hlavu (napravovať mu hlavu)“, „na niekom štiepať drevo“; prehľad, orientácia: „človek nevie, kde mu hlava stojí“; vláda; pretože je hlava veľmi citlivá na bolesť, je citlivým indikátorom pri problematickom postoji („ísť hlavou proti múru“) a nebezpečne jednostrannom myslení („rozbiť si hlavu“, „brní mi hlava“), ale aj pri nedostatočnom zásobovaní a zablokovaní (tupá bolesť hlavy, pretože človek má „zadebnenú hlavu“).

Základný princíp: Mars (hrot kopije tela)-Slnko (hlava)-Urán (blízko neba)-Merkúr (funkcia).

hltan

(pharynx)

Symbolický význam: vložiť (majetok), *prehltnúť* (nejakú firmu); lakomec a skupáň; prejesť sa (zakuckať sa); (lymfatický) obranný kruh.

Úloha/téma: dopravovať dovnútra, *vteľovať*; zaháňať (nepriateľov).

Základný princíp: Venuša-Pluto.

horná čeľusť

Symbolický význam: skladisko zbraní; statický domov a základňa našich horných zbraní (zuby).

Úloha/téma: prehryzáť sa, zahryznúť do niečoho zubami (predtým ako pohybom spodnej čeľuste definitívne sklapne pasca).

Základný princíp: Mars-Saturn.

hrtan

Symbolický význam: vyjadrovanie; domov reči a spevu; hudobný nástroj tela; ako Adamovo jablko je mužským doplnkom.

Úloha/téma: tvorba a výraz hlasu (i nálady).

Základný princíp: Venuša-Merkúr.

hrubé črevo

Symbolický význam: nevedomie; dolný svet, ríša tieňov a mŕtvych, nočná strana (tienistá stránka), hádes (gréc.: „hanblivá mlčanlivosť“ a zároveň „nehanebné odhaľovanie“) tela; pokladnica hmoty; lakomosť.

Úloha/téma: dávať a darovať (výkal = zlato); vytvárať život (produkcia vitamínov črevnou flórou); zbavovať sa starého (materiálneho a nevedomého) a hmoty; zaobchádzanie s hmotou; premena (metamorfóza): „zomri a narod sa“; tajomstvo odpadu.

→ slepé črevo (caecum) = slepá ulička minulosti (zo starých dôb evolúcie); červovitý príviesok (apendix) = slepá ulička slepej uličky.

Základný princíp: Pluto.

hrudná kosť

(sternum)

Symbolický význam: štít, centrum ľudského ja; predný uzáver hrudného koša.

Úloha/téma: ochrana, náprsný štít.

Základný princíp: Slnko-Saturn.

hrudník (hrudný kôš)

(prsia, ženské)

Symbolický význam: pocit vlastného ja („ja som“), osobnosť („vrhnúť sa niekomu

do náručia“, „byť slabý na hrudi“); pancier charakteru (Wilhelm Reich); kostená klietka na pľúcne *krídla* a na srdce; moc, dôležitosť, ochrana a istota pre srdce (cit) a pľúca (komunikácia).

Úloha/téma: demonštrovať pocit vlastného ja; zaujímať priestor, ovplyvňovať („hovoriť hlasom prezrádzajúcim hlboké presvedčenie“), rozpínať sa; ochrana vnútorných orgánov a tým sveta citov a emócií (srdce) a miesta komunikácie (pľúca); miesto integrácie všetkého racionálneho, čo prichádza zhora nadol, intuitívne archaického, čo prichádza zdola nahor, a emocionálneho, čo odchádza z vnútra von.

Základný princíp: Saturn (ochrana, „kôš“)-Slnko (stred).

hrudný stavec

(pozri aj chrčtica)

Symbolický význam: stabilita; stĺp prs.

Úloha/téma: stabilita sveta citov v priestore srdca; poskytovať oporu citom a emóciám.

Základný princíp: Saturn-Slnko.

hypofýza

pozri mozgový podvesok

hypotalamus

(spodná časť medzimizgu)

Symbolický význam: podriadené sídlo vlády v hornom dome (centrála vegetatívneho nervového systému, nadriadená mozgovému podväzku, žľaze s vnútornou sekréciou, a priamo podriadená ústrednej vláde).

Úloha/téma: koordinácia vnútornej nervovej sústavy a podvedomých priebehov i nervových impulzov a hladiny hormónov.

Základný princíp: Merkúr.

CH

chodidlá

Symbolický význam: porozumenie; stálosť, stabilita, trvalosť; pokora; zakorenenie, späťosť s domovom, kontakt s matkou Zemou.

Úloha/téma: chodiť po zemi, pevne sa postaviť v živote: „stáť na vlastných nohách“, „žiť na vysokej nohe“; zmysel pre realitu, zastávať stanoviská; opak: „niekomu ležať pri nohách“.

Základný princíp: Neptún (naše „čapy“)-Saturn.

chrbát

Symbolický význam: vek (roky, ktoré človek má na chrbte); nosič bremien života: bremeno života, námaha („pre niekoho šetriť“); úprimnosť („vzpriamiť sa“); mať oporu.

Úloha/téma: pozdvíhať; niesť a znášať, schopnosť znášať.

Základný princíp: Saturn.

chrbtica

(pozri aj chrbát)

Symbolický význam: opora a dynamika: chrbtica zložená z pohyblivých stavcov, ktoré tvoria pevný stĺp = dynamika a zároveň statika; polárna os sveta a tlmič nárazov; merač úprimnosti: vzpriamená chôdza, „pre niečo sa natiahnuť“; spojovacia os zhora nadol; miesto vzniku človeka, ľudský vzostup: domov hada kundalini (energie); ako chrbtica robí (biblický) had ľudí ešte len ľuďmi; zrkadlo ľudského vývoja; odraz prvotnej symboliky = striedanie ženského a mužského prvku (telo stavca – medzistavcová platnička).

Úloha/téma: poskytovať oporu, zaisťovať pohyblivosť; pružne odrážať nárazy života: forma dvojitého S; niesť (znášať) ťažobu existencie: medzistavcové platničky ako podložky; niesť hlavnú vec: hrdo zdvihnutú hlavu; orgán prejavu: „narovnať sa“, „ukázať chrbát“; odhalenie a demonštrácia vnútorných

postojov: „so vztýčenou hlavou“; „krivý človek“, „zaujať postoj“; spájať to, čo je hore a dole: korene pri matke Zemi, hlavu pri Otcovi na nebesiach; pozdvihnúť sa: pozdvihnúť sa zo spoločenstva živých tvorov: stať sa podobným Bohu.

Základný princíp: Saturn.

chrupavkové tkanivo

Symbolický význam: pružnosť, substancia na stavbu mostov, schopnosť spájať; tkanivo mladosti (pružnosť, ohybnosť mladého stromčeka).

Úloha/téma: ako povlak kĺbovej plochy garantovať spojenie, mostné funkcie; predchodca kosti: na začiatku života a pri opätovnom začiatku raziť cestu prvku vytvárajúcemu štruktúru a oporu.

Základný princíp: Mesiac-Saturn.

chuťové poháriky

(na jazyku a podnebí)

Symbolický význam: chuťové senzory, ochutnávači.

Úloha/téma: chrániť pred nebezpečenstvami; zabraňovať zlej chuti; poskytovať pôžitok; výberové orgány: ochutnávať a rozhodovať, ako človeku chutí život.

Základný princíp: Venuša-Jupiter (chuť).

I

imunitný systém

pozri obranný systém

íris

(dúhovka)

(Íris = grécka bohyňa sprostredkovania a mieru, ktorá má rovnako ako Hermes prístup do všetkých ríš: podsvetie [Hádes], ríša ľudí, vodný svet [Poseidon], svet bohov [Olymp])

Symbolický význam: clona fotoaparátu oka; kruhová mandala, ktorá dáva očiam

farbu a zrkadlu duše hĺbku; atlas orgánov (irisdiagnostika)

Úloha/téma: regulovať množstvo svetla (poznania), ktoré sa dostáva do nášho vnútra.

Základný princíp: Merkúr-Slnko/Mesiac.

J

jazyk

Symbolický význam: vyjadrovanie, tvorenie reči: „hovoriť mnohými jazykmi“; zbraň: „nabrúsený jazyk“; poctivosť: „hovoriť rozdielnym jazykom“; pomoc pri žuvaní: posúvať potravu medzi stoličky.

Úloha/téma: určovanie chuti: rozlišovanie; tvorenie reči: komunikácia; sprostredkovávanie, transport, vkladanie; (agresívny) výraz: „na niekoho vyplaziť jazyk“.

Základný princíp: Merkúr, Venuša.

K

kĺby

Symbolický význam: pohyblivosť, artikulácia.

Úloha/téma: výraz; sprostredkovanie medzi vnútorným a vonkajším svetom; svet približovať človeku a človeka niesť do sveta.

Základný princíp: Merkúr.

koleno

Symbolický význam: pokora, kľačanie je gesto pokory rozšírené na celom svete: dvorné poklony, ohnúť koleno v kostole, „klesnúť na kolená“; pokorenie: „niekoho prinútiť klesnúť na kolená“, „niekoho prehnúť cez koleno“, „niečo lámať cez koleno“ (potužiť nejakú vec tým, že si na ňu neurobíme primeraný čas); výraz strachu: niekomu sa roztrasú kolená, klesajú pod ním kolená.

Úloha/téma: v kľaku sa prejavuje vyššiemu náležitá pocta a človek sa pritom sám robí menším; vyjadrovať uctievanie a úctu (voči Bohu a predtým [Boho]kráľovi); *skloniť sa*

k matke Zemi; vyjadrovať uznanie hierarchie vzhľadom k Bohu.

Základný princíp: Saturn.

končatiny

(pozri aj paže, nohy)

Symbolický význam: pohyblivosť, aktivita; predĺženie navonok.

Úloha/téma: horné končatiny približujú človeku svet alebo ho vymedzujú, dolné končatiny nesú človeka do sveta alebo ho nesú z neho.

Základný princíp: Merkúr, Mars.

konečník

(zadné črevo, intestinum rectum)

Symbolický význam: východ z dolnej krajiny (vchod do nej); miesto zadržievania výkalov; posledná stanica cesty produktov pred uvoľnením konečného produktu; výfuk.

Úloha/téma: zhromažďovať a vylučovať odpad (výkaly), odpratávať odpadové plyny: „vypúšťať“ (zlato), „zlatý osol vypúšťa dukáty“, „zlato nesmrď“, „na niečo vypúšťať trus“.

Základný princíp: Pluto.

kosti

Symbolický význam: stabilita, pevnosť, plnenie normy.

Úloha/téma: tvoriť oporu a štruktúru, funkcia kostry, poskytovať pocit vnútornej pevnosti; umožňovať potom vzpriamenú chôdzu a dosiahnutie našej veľkosti: „pre niečo sa natiahnuť“; kostnatenie je na začiatku života dôležité pre prežitie, neskôr životu prekáža.

Základný princíp: Saturn.

koža

Symbolický význam: hranica (navonok), opevnenie hraníc; sprostredkovanie kontaktu a nežnosti; (kožné) dýchanie.

Úloha/téma: tvoriť štít, izolačnú vrstvu, čo sa môže stať väzením duše: „chcieť vyletieť z kože“, ale „nikto nemôže zo svojej kože“ (zmeniť svoj

charakter); kontakt: sprostredkovať ľudské teplo a pozornosť; dotyk; vnímanie: hmat, komunikovať; výraz: zrkadlo vnútorného duševného sveta (farba tváre atď.); ukazovateľ psychických pochodov a reakcií: „hrošia koža“, „niesť svoju kožu na trh“, „mať citlivú myseľ“, zapýriť sa; projekčná plocha vnútorných orgánov (reflexné zóny).

Základný princíp: Venuša (kontakt), Saturn (hranica, ochrana, izolácia), Merkúr (hmatať, komunikovať, dýchať).

krčný stavec

(pozri aj atlas, axis, chrbtica)

Symbolický význam: zdôraznenie dynamického aspektu stavca oproti statickej téme stĺpa; pohyblivosť hlavy, otáčavý krk.

Úloha/téma: zaistiť hlave prehľad a rozhľad; držať hlavu vysoko, príp. nad vodou.

Základný princíp: Merkúr (-Saturn).

krv

Symbolický význam: životná sila, rieka života; spojenie štyroch prvotných látok: krvné sérum ako základ (*voda*), elektrolyty = soli (*zem*), kyslík (*vzduch*) a červená farba (*ohneň*).

Úloha/téma: materiálny nositeľ života, výraz individuálnej dynamiky („úplne zvláštna šťava“); dodávanie energie, výživa; základný pilier náboženských mystérií.

Základný princíp: Mars (energia)-Slnko (individuálne ja).

krvný obeh

Symbolický význam: kruh životnej energie, ktorý sa v každom momente uzatvára; zásobovanie a odpratávanie.

Úloha/téma: spájať, sprostredkovať, zásobovať, dynamizovať, živiť; krúžiť okolo stredu.

Základný princíp: Slnko/Mars-Merkúr.

krvný tlak

Symbolický význam: jav zahŕňajúci energiu (krv) a odpor (steny ciev); harmónia medzi človekom a svetom; ukazovateľ stavu duševného napätia a prítomnosti: vysokého tlaku = boj, vysoké napätie; nízkeho tlaku = uvoľnenie až do bezvedomia.

Úloha/téma: zásobovanie organizmu (energiou, živnými látkami), zabezpečovať dynamiku; vyrovňovanie medzi hnacou silou a akceptovaním daností.

Základný princíp: Mars-Saturn.

L

lačník

pozri tenké črevo

lakteť

(pozri aj kĺby)

Symbolický význam: odhodlanie presadiť sa, schopnosť presadiť sa: „mať ostré lakťe“, „nemať ničím zviazané ruky“.

Úloha/téma: uvádzať do pohybu všetky páky; presadzovanie, obstarávať si priestor a miesto.

Základný princíp: Mars.

laktová jamka

Symbolický význam: spodná strana → laktá: oblasť veľkej citlivosti.

Úloha/téma: signalizovať otvorenosť a ochotu obetovať sa; ponúka možnosť odberu krvi, pretože tu ležia cievy mätko uložené priamo pod povrchom.

Základný princíp: Venuša.

limbický systém

(hlavná časť mozgového kmeňa; sú mu podriadené: talamus, hypotalamus a mozgový podvesok)

Symbolický význam: emocionálny mozog (u zvierat najväčšia a najdôležitejšia časť mozgu, u ľudí ho predstihol veľký mozog,

jemu ale nie je vlastne podriadený, ale je k nemu priradený).

Úloha/téma: nadriadená centrála celej vegetatívne nervovej sústavy a hormonálneho regulačného systému; dohľad na takzvané primitívne životné procesy (ako dýchanie, trávenie atď.), ktoré však tvoria základ života, a ich riadenie; spracovanie a koordinácia signálov z vnútra tela so signálmi z okolia.

Základný princíp: Merkúr-Mesiac.

lícny nerv

pozri nervus fascialis

lymfatická sústava

Symbolický význam: tretia cievna sústava organizmu; spätný transport k srdcu; čistenie tkanív vyplavovaním: lymfocyty (= policajti) ženu prúd k lymfatickým staniciam (lat.: lymph = voda).

Úloha/téma: popri žilách sústava, ktorou prúdia späť väčšie molekuly (tukov, bielkovín); hlavná cieva: hrudný miazgovod je najväčšia miazgová cieva a prednostná spätná transportná cesta tukov a krvnej plazmy.

Základný princíp: Merkúr-Mesiac.

lymfatické uzliny

(miazgové uzliny, predtým: lymfatické žľazy)

Symbolický význam: policajná stanica tela.

Úloha/téma: sú zaradené do lymfatického (miazgového) prúdu, nepretržite ho filtrujú (strážia) a hľadajú neoprávnených votrelcov; udržiavanie poriadku v jednotlivých oblastiach tela: prvá obrana proti nepriateľom; lymfocyty, ktoré sa v nich tvoria, útočia ako nešpecifickí bojovníci na všetko cudzie: starajú sa o cudzie látky, ktoré boli príliš rýchlo vpustené príliš hlboko, a diferencujú ich.

lýtka

pozri bérce

M

malíček

(pozri aj prsty)

Symbolický význam: benjamínček (syn radosti) medzi prstami; natiahnutý malíček svedčí o afektovanosti, výraz zvláštnych nárokov a mimoriadnej nadutosti; dlhý necht na malíčku prezrádza v Číne človeka, ktorý nemusí pracovať.

Úloha/téma: cítiť, sprostredkovať; vonkajšia a najjemnejšia anténa ruky; dopĺňa ruku.

Základný princíp: Merkúr-Merkúr.

malý mozog

(pozri aj mozog)

Symbolický význam: koordinačné centrum spontánnych pohybov a jemnej motoriky (v oblasti tyla), ktoré je podriadené ústrednej vláde.

Úloha/téma: jemná koordinácia pohybov; dáva koordinácii posledný výbrus, aby všetko prebiehalo plynulo.

Základný princíp: Merkúr-Venuša.

mandle

(krčné mandle, tonzily)

Symbolický význam: najsilnejšia policajná stanica v obrannej oblasti takzvaného Waldeyerovho okruhu, strážcovia pred vonkajším svetom, obranné bašty vnútorného sveta proti vonkajším pôvodcom nálezov.

Úloha/téma: strážiť úzku vstupnú bránu; priechod do vnútorného sveta, príp. ho uzatvárať.

Základný princíp: Mars-Saturn.

maternica

(uterus)

Symbolický význam: plodnosť; pradutina všetkého počiatku, úrodná prabažina, v ktorej sa môže vyvíjať život: (prvé) hniezdo, bezpečie; orgán, ktorý vyjadruje (ženský) rytmus;

veľmi silný sval (ženská sila spočíva vo vnútri a ukazuje sa navonok len zriedka).

Úloha/téma: poskytnúť prístrešie životu, živiť; otvoriť sa a darovať život (pri pôrode).

Základný princíp: Mesiac.

medzistavcové platničky

Symbolický význam: ženský pól chrbtice (mäkké podložky medzi tvrdými stavcami).

Úloha/téma: odpružovanie zaťaženia, tlmič nárazov, flexibilita.

Základný princíp: Mesiac-Saturn.

mechúr

pozri močový mechúr

meningy

pozri mozgové blany

meridiány

(pozri aj čakry)

(jemnohmotné energetické cievy, v indickom lekárstve tiež nazývané nadis; základ čínskeho energetického lekárstva, najmä akupunktúry)

Symbolický význam: jemnohmotné energetické cesty.

Úloha/význam: energetická koordinácia a riadenie tela a jeho orgánov; udržiavanie energetickej rovnováhy.

Základný princíp: Neptún-Merkúr.

miazgová sústava

pozri lymfatická sústava

miazgové uzliny

pozri lymfatické uzliny

miecha

Symbolický význam: dátová diaľnica tela (medzi hornou a spodnou časťou); regionálna správa.

Úloha/téma: regulovať veci na mieste (v horizontálach), to, čo je dôležité, viesť ďalej nahor a zhora nadol.

Základný princíp: Merkúr.

miechové blany

(meningy)

Symbolický význam: rytmickosť; obal hlavných nervových dráh.

Úloha/téma: ochránenie, ochrana a rytmickosť (rytmické pulzovanie kraniosakrálneho prúdu, t. j. prúdu vedúceho z lebky ku krížovej kosti).

Základný princíp: Saturn-Mesiac.

mliečna žľaza

pozri prsia, ženské

močová trubica

Symbolický význam: duševné spojenie s vonkajším svetom; (duševné) potrubie na odvod odpadových tekutín s vodným kohútom (sphinkter); u muža tiež semenovod smerom von; potrubie na odpadové vody a vodu života (semenná tekutina).

Úloha/téma: to, čo sa duševne prežilo, vyvádzať von, zvádzať do kanalizácie a cieľavedome odpratávať.

Základný princíp: Merkúr-Mesiac.

močovod

(spojenie medzi obličkami a močovým mechúrom)

Symbolický význam: kanál odpadových vôd.

Úloha/téma: odvádzať spotrebované duševné témy.

Základný princíp: Merkúr-Mesiac.

močový mechúr

Symbolický význam: vydržať tlak, vypúšťať a odovzdať ďalej; tlakový kotol tela; schopnosť vyrovnáť sa s napätím; nádrž (starej) vody.

Úloha/téma: zhromažďovať (duševné) odpadové vody uvoľnené na vylučovanie

a odovzdávať ich vo veľkých dávkach; uľaviť si; vedieť vydržať (psychický) tlak a vypustiť ho, vyrovnávanie tlaku: vyprázdiť sa a uľaviť si; uvoľniť sa, zadržanú tekutinu nechať (od)tiecť; vedieť zadržiavať vodu: „od strachu si naložiť do nohavíc“.

Základný princíp: Pluto-Mesiac.

mozgová hemisféra, ľavá

Symbolický význam: „mužský“ mozog.

Úloha/téma: intelektuálne riadenie, rozum, analýza, poznanie, pomenovávanie.

Základný princíp: Merkúr-Slnko.

mozgová hemisféra, pravá

Symbolický význam: „ženský“ rozum.

Úloha/téma: celostné myslenie, vnímanie vzorov a tvarov, sprostredkovanie kreativity a intuície.

Základný princíp: Mesiac-Venuša.

mozgové blany

(vonkajšie: dura mater, uprostred: arachnoidea, priamo na mozgu: pia mater)

Symbolický význam: zabalenie, ochranný obal centrály tvrdou matkou (dura mater), stará sa o centrálu zvonka (je zároveň okosticou na lebečnej klenbe); zbožná matka (pia mater) leží ako membrána látkovej výmeny priamo na mozgu a stará sa oň jemnejšie; medzi pia mater a arachnoideou (pavúčnicou) je priestor likvoru (mozgovomiechový mok) ako nárazníková zóna, takže skôr mužská centrála je zo všetkých strán obklopená (žensky-duševným) vodným obalom.

Úloha/téma: chrániť, vodotesne uzatvárať, uchovávať vo vodnom lôžku, funkcia tlmiča nárazov, kryť, izolovať; zásobovať, zahaľovať duševnom; sprostredkovať kraniosakrálny rytmus.

Základný princíp: Saturn, Mesiac.

mozgový kmeň

(pozri aj limbický systém, ktorý tvorí jeho najväčšiu časť)

Symbolický význam: najzákladnejšia koordinácia, prvý model počítača; (po vývojovej stránke) starý mozog, ktorý reguluje prastaré procesy nutné na prežitie (ako dýchanie); *kmeň* mozgu, z ktorého sa mohli vyvinúť všetky ostatné vetvy (takisto veľký mozog).

Úloha/téma: spracováva a koordinuje signály z vnútra tela so signálmi z okolia; reguluje životné procesy potrebné na prežitie.

Základný princíp: Pluto.

mozog

(pozri aj malý mozog, veľký mozog)

Symbolický význam: komunikácia; organizácia informačných procesov, ústredná správa, archív a knižnica (pamäť); ústredná vláda (jej sídlo).

Úloha/téma: koordinovať komunikáciu vnútri tela s vonkajším prostredím, rozvodná centrála hlavného mesta tela – hlavy; plánovať, riadiť, spracovávať, koordinovať, archivovať.

Základný princíp: Merkúr, Urán (záblesky ducha).

N

nadlaktie

(pozri aj paža)

Symbolický význam: sila, moc; osobné armády; symboly sily (biceps), domov údernej (prieraznej) sily; schopnosť vydržať.

Úloha/téma: držať, zdvíhať, udierať; nasadiť silu páky; priblížiť svet, zahnať od seba nepriateľov.

Základný princíp: Mars.

nadobličky

(žľazy s vnútornou sekréciou, ktoré sa skladajú z oblastí kôry, produkujúce viac ako 40 steroidov, a oblasti drene, ktorá produkuje stresové hormóny adrenalín a noradrenalín)